

DOI: 10.31866/2410-1176.45.2021.247403

УДК 687.01:502.1]:001.891

**СТАЛА МОДА ЯК ПРЕДМЕТ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Походенко Катерина Романівна

*Аспірантка,**ORCID: 0000-0003-4654-281X,**e-mail: katelyna.pokhodenko@gmail.com,**Київський національний університет**культури і мистецтв,**вул. Євгена Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133*

Мета статті — аналіз сталої моди як предмета наукових досліджень у вітчизняній науковій літературі. Принципи сталості потребують наукового обґрунтування їхнього зв'язку з виробництвом та експлуатацією одягу. Методологія та підходи. На першому етапі дослідження проаналізовано вітчизняні джерела на тему сталості в моді за останні 10 років, на другому — синтезовано джерела за групами відповідно до галузей у контексті сталої моди. Наукова новизна. Вперше проаналізовано й систематизовано українські наукові джерела у контексті сталої моди за різними галузями, такими як дизайн, мистецтвознавство, екологія, технології й переробка, економіка, культурологія і право, виявлено основні напрями опублікованих досліджень. Висновки. Сталість у моді — міждисциплінарне питання, тому варто вивчати цю проблему в суміжних галузях, які безпосередньо впливають на моду та, відповідно, на процес проектування, виробництва, естетику модних виробів, а також поведінку споживачів у контексті експлуатації та утилізації модних виробів. Сучасний стан виробництва та споживання модних товарів має негативні екологічні, економічні, правові, соціопсихологічні та етичні наслідки. Введення принципів сталості у виробництво та споживання модних товарів є одним із способів розв'язання проблем, зумовлених вище перерахованими наслідками. Означено невисвітлені питання як поле для подальших досліджень: інтеграція принципів сталості в дизайн, мистецтвознавство та естетику моди. Введення принципів сталості у моду актуалізує нове бачення проектування одягу, а результати дослідження сприятимуть розробленню нових сталих інтегративних технологій дизайну.

Ключові слова: стала мода; сталий дизайн; сталі дизайн-технології; естетика сталості; принципи сталості; повторне використання

Вступ

Процес сталого розвитку, на відміну від процесу лінійного розвитку, має іншу траєкторію та ритм руху. У найширшому міждисциплінарному значенні його охарактеризуємо як ритм циклів у часі — у кожному циклі відбуваються еволюційні зміни — наприкінці кожного окремого циклу має існувати перехід на якісно новий рівень — і це дає початок новому циклу розвитку (Жученко, 2016). На цей момент життєвий цикл більшості модних товарів завершується на звалищі, тобто виріб застосовують упродовж одного життєвого циклу, а це траєкторія лінійного розвитку. Такий тип розвитку подій вже спричинив колосальні екологічні наслідки — виснаження природних ресурсів та забруднення довкілля. В Україні текстильні відходи майже не переробляються (Попович, 2012). Для забезпечення сталості у модній промисловості треба створювати умови, щоб модні товари мали понад один життєвий цикл, а наприкінці першого життєвого циклу якісно перейшли на новий рівень. Наприклад, перепродаж, перероблення текстилю, трансформація у новий виріб, повторне використання фурнітури тощо. Саме тому і виникає потреба у вивченні способів досягнення сталості в моді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. К. Кисельова (2019) опрацювала закордонні та вітчизняні джерела на тему екологічності у дизайні, зокрема у фешн-індустрії. О. Шандренко та Х. Дубас (2019) розглянули відомі фешн-бренди та їхні спроби інтегрувати у свою дизайн-діяльність принципи сталості. В. Кондакова (2019) дослідила вітчизняні екобренди як за критерієм використання природних поновлюваних матеріалів, так і за сталістю виробництва і додавання вторинної сировини. Дослідниці Т. Вець та ін. (Vets et al., 2017) розглянули останні досягнення з оптимізації життєвих циклів одягу. А. Веклич та ін. (2020) визначили кругові моделі виробництва одягу і нові підходи до реалізації. Кожен зі згаданих дослідників приділив увагу огляду, аналізу, систематизації тематики

у вузькій сфері. Вітчизняні міждисциплінарні праці у контексті сталої моди потребують детального аналізу.

Наукова новизна. Вперше проаналізовано і систематизовано вітчизняні наукові джерела в контексті сталої моди за різними галузями, такими як дизайн, мистецтвознавство, екологія, технології і перероблення, економіка, культурологія і право, окреслено основні напрями опублікованих досліджень.

Мета статті

Мета статті — аналіз сталої моди як предмета наукових досліджень у вітчизняній науковій літературі.

Виклад матеріалу дослідження

Нині у вітчизняних наукових джерелах широко використовуються терміни «екодизайн» та «екомодя», зокрема у контексті сталої моди. Терміни «сталість», «сталий дизайн», «стала мода» поступово з'являються у наукових публікаціях українських вчених. Закордонні дослідники сьогодення широко застосовують зазначені вище терміни і майже повністю відмовилися від термінів з коренем «еко» у контексті сталого дизайну сучасності, адже термін «стала мода» має значення, яке точніше відповідає соціокультурному, економічному і екологічному контексту сьогодення, ніж «екомодя». Українські дослідники намагаються окреслити ці поняття у своєму мистецтвознавчому контексті. Наприклад, К. Кисельова (2019) розглядає терміни «екомодя» і «стала мода» як синонімічні, зазначаючи, що для забезпечення сталості процес проєктування охоплюватиме весь процес створення і функціонування товару. Також у вітчизняному науковому просторі популярним є ототожнення екологічного дизайну з використанням натуральних матеріалів і етнічними елементами. Наприклад, А. Осадча (2018) зазначає, що з екологічною тематикою дизайну безпосередньо пов'язане і проєктування екологічно чистого одягу. Екологічне виготовлення одягу в контексті сучасного поняття екодизайн функціонує давно — це автентичні етнотрадиції. Використання автентичного текстилю у контексті екологічного дизайну також вивчали дослідниці Т. Кротова та І. Давиденко (2018). Такий підхід до екологічності у дизайні сьогодні неактуальний, адже об'єднує лише частину того, що вкладається у зміст принципів «сталості у моді».

Як бачимо, термінологічний апарат «сталого моди» лише починає свій шлях в українській науці та мові, потребує систематизації, уточнень, інтеграції в українську мову і подальшого дослідження.

Наукові праці на тему сталої моди у контексті *дизайну* постулюють проблему створення енерго-ефективного комфортного одягу з розширеними функціональними можливостями, беручи за основу новітні текстильні технології (Чуприна, 2013). П. Чоні та І. Давиденко (2016) з'ясували, що місце ресайклінгу у фешн-індустрії України має потенціал для розвитку з акцентом на автентичні традиції повторного використання тканин. Поняття моди в різних аспектах етичності, сталості і темпу розглянули Р. Корсінов та В. Ульянов (2018) і розробили концепцію проєктування одягу на визначених принципах. М. Старчак (2019) дослідила подовження життєвого циклу виробу — під час трансформації чоловічого піджака можна отримати модель жіночого жилета. Отже, створюється додана вартість виробу, який вже був у вжитку. К. Кисельова (2019) досліджує основні поняття у концепції екомоди та розмежовує тлумачення, виокремлює основні вектори розвитку модної індустрії за критеріями екологічності окремо в кожному етапі життєвого циклу виробу — проєктування, виготовлення, продаж, функціонування. О. Абрамова та ін. (2020) вдосконалює нову класифікацію техніки печворк і розробляє на цій основі колекцію модного одягу.

Аналіз наукових публікацій у галузі *дизайну* свідчить, що основні напрями досліджень у сфері сталої моди зосереджені на:

1. Принципах використання вторинних матеріалів у проєктуванні сучасного одягу.
2. Класифікації автентичних українських технік роботи з волокнами та текстилем для пошуку сучасних рішень для сталого дизайну одягу.
3. Досвіді відомих брендів, які втілюють принципи сталого дизайну в модні колекції.

У контексті *мистецтвознавства* наукові праці на тему сталої моди досліджують ключову роль сучасного мистецтва та його вплив на стратегії сталого розвитку в індустрії моди. К. Полішук (2018) зосереджує свою увагу на новітніх технологічних розробленнях у процесі зміни траєкторій життєвих циклів модних товарів до більш екологічно-відповідальних. Ю. Стефуришина та А. Білик (2019) на ос-

нові проаналізовані роботи сучасних митців і дизайнерів на тему забруднення довкілля визначають, що мистецтво високоефективне у висвітленні питань екології. В. Кондакова (2019) на основі дослідження сучасних брендів виділяє критерії характеристики екологічності виробів.

Наукові публікації у галузі *мистецтвознавства* komponують основні напрями досліджень у галузі сталої моди:

1. Вплив сучасного мистецтва, у тому числі моди, на реалізацію стратегій сталого розвитку.
2. Актуальні модні тренди на принципах сталого дизайну.
3. Ознаки та характеристики сталості в сучасних брендах одягу.

Наукові праці на тему сталої моди у контексті *екології* порушують спектр проблем, пов'язаних з екологічним виробництвом. О. Кардаш та ін. (2016) аналізують вимоги до принципів екологічності в дизайні на прикладі екологізації виробництва та споживання. Т. Вець та ін. (Vets et al., 2017) пропонують шляхи поліпшення питань екології в модній індустрії та переконують, що дизайн за принципами сталості не лише екологічно безпечний, а й економічно вигідний. О. Кириченко та Л. Пелик (2019) констатують, що зменшення використання матеріалів і енергії у виробництві, утримання викидів на низькому рівні — підвищують критерії сталості текстильного виробництва.

Наукові публікації у галузі *екології* виокремлюють основні напрями досліджень у сфері сталої моди:

1. Вимоги до сталості дизайнерського проектування.
2. Шляхи розв'язання проблем сталості в індустрії моди.
3. Ефективність у контексті сталості виробництв текстилю і одягу.

Наукові праці на тему сталої моди у контексті *технологій та перероблення* об'єктивують різні аспекти, пов'язані з виробництвом та утилізацією одягу. В. Василенко (2015) досліджує використання вторинних волокон з бавовни у нетканій частині композиційного матеріалу і вивчає властивості отриманого текстилю. Є. Кучеренко та ін. (2016) вивчають використання текстильних відходів для виробництва нетканних матеріалів із сировини, отриманої в Україні на наявному обладнанні. Т. Устенко (2019) аналізує наявні вектори розвитку перероблення швейних відходів в Україні. Т. Єліна та ін. (2019) розробляють і описують шляхи перероблення волокон із трикотажних виробів. В. Попович (2012) аналізує методи перероблення твердих побутових відходів, серед яких і текстильні, як в Україні, так і у світі.

Наукові публікації у галузі *технологій і перероблення* виокремлюють основні напрями досліджень у сфері сталої моди:

1. Основні підходи та методи утилізації побутових відходів, серед яких текстильні.
2. Закордонний досвід у сфері збору та утилізації відходів.
3. Властивості текстильних матеріалів, виготовлених із використанням текстильних відходів.
4. Споживчі характеристики матеріалів, виготовлених із використанням сталих технологій.
5. Технології перероблення та вироблення за критеріями сталості в Україні.

Наукові праці на тему сталої моди у контексті *економіки* висвітлюють прогнози виробництва одягу. Зокрема, Г. Филюк та А. Єрофєєв (2017) аналізують нинішній стан вітчизняної текстильної промисловості та перспективи розвитку. І. Зварич (2019) розглядає етапи утворення і використання у виробництвах вторинної сировини, аналізує можливості інтеграції кругової економіки в Україні. М. Залунін (2020) надає практичні рекомендації щодо можливих моделей розвитку переробної промисловості в умовах інтеграції засад кругової економіки в сучасну вітчизняну економіку. А. Веклич та ін. (2020) досліджують методи кругових моделей економіки, інтегрованих у фешн-індустрію для визначення інноваційних підходів у досягненні сталості в галузі.

Аналіз наукових публікацій у галузі *економіки* виокремлює основні напрями досліджень у сфері сталої моди:

1. Моделі кругової економіки для її інтеграції в Україні.
2. Стратегічні рекомендації з удосконалення переробної галузі в Україні.
3. Кругові моделі виробництва одягу.

Наукові праці на тему сталої моди у контексті *культурології та філософії* засвідчили важливість функціонування моди в контексті культури. О. Смоляр (2011) досліджує популярність екологічного дизайну у контексті висвітлення питань екології у фешн-індустрії. Л. Дерман (2015) аналізує філософські, соціальні й культурологічні питання взаємодії фешн-індустрії, екодизайну і науково-технічного прогресу ХХ–ХХІ століття.

Наукові публікації у галузі *культурології та філософії* визначають основні напрями досліджень у сфері сталої моди:

1. Філософські та соціальні питання взаємодії моди, сталого дизайну з науково-технічним прогресом сучасності.

2. Популярність екологічної тематики в дизайні у контексті культури.

Наукові праці на тему сталої моди у контексті *права*, зокрема, вказують, що досягнення сталості у фешн-індустрії неможливе без правового регулювання, яке містить, крім іншого, екологічне право, торгове право, захист прав споживачів, медійне право (Новосад, 2018). О. Плюта (2018) розглядає питання становлення права інтелектуальної власності в індустрії моди у вітчизняному законодавстві. О. Кириченко та Л. Пелик (2019) аналізують методики сертифікації ланцюга постачань у контексті принципів сталості та кругової економіки.

Аналіз наукових публікацій у галузі *права* формує основні напрями досліджень у сфері сталої моди:

1. Питання правового регулювання модної індустрії в Україні.

2. Право інтелектуальної власності в індустрії моди у структурі українського законодавства.

3. Методики сертифікації у ланцюгу постачання сировини у виробництві текстилю.

Висновки

Проаналізовано і систематизовано вітчизняні наукові джерела у контексті сталої моди за галузями: дизайн, мистецтвознавство, екологія, технології і перероблення, економіка, культурологія і право. Визначено основні напрями, на яких акцентується увага науковців в опублікованих дослідженнях. На формування сталої моди як явища впливають безліч процесів, тому проаналізовано науковий доробок із суміжних дисциплін. Дослідження у контексті економіки не розкривають усіх питань розроблення бізнес-моделей сталої моди, залучення маркетингу і менеджменту у контексті сталої моди. Не зважаючи на інформаційні технології, не розкрито також культурологічні і соціопсихологічні питання. Виявлені дослідження у контексті дизайну та мистецтвознавства не розкривають усіх питань формування нових дизайн-інструментів сталої моди та їхньої інтеграції у дизайн-проектування, а також формування та сприйняття нової естетики дизайн-продукту. Безперечно, залишається потреба у подальших дослідженнях окреслених питань.

Список використаних джерел

- Абрамова, О. В., Єжова, О. В., Чистякова, Л. О., & Кудрєвич, І. О. (2020). Дизайн-проектування авторської колекції одягу з використанням техніки печворк. *Art and Design, 1*, 28-40. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.1.2>
- Василенко, В. (2015, 23-24 квітня). Визначення фізичних властивостей нових композиційних текстильних матеріалів з використанням бавовняних волокнистих відходів. В *Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання*, Тези VIII Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції, м. Тернопіль (Т. 1; с. 299-300). Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя.
- Веклич, А., Корякіна, А. & Пашкевич, К. (2020, 1-3 апреля). Sustainable Fashion как новый тренд в фешн-индустрии. В *Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor*, Chișinău, Republica Moldova (с. 374-377). Universitatea Tehnică a Moldovei.
- Дерман, Л. М. (2015). Філософський та соціокультурний аналіз проблем розвитку НТР в проектній діяльності дизайнерів одягу XX–XXI століття. *Гілея: науковий вісник, 92*, 211-215.
- Сліна, Т. В., Дзикович, Т. А., & Галавська, Л. Є. (2019, 5-6 червня). Шляхи вирішення проблеми вторинної переробки пряжі з верхніх трикотажних виробів. В *Стан і перспективи розвитку хімічної, харчової та парфумерно-косметичної галузей промисловості*, Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон (с. 28-29). Херсонський національний технічний університет.
- Жученко, А. М. (2016). Поняття сталої розвитку в сучасній економіці. *Глобальні та національні проблеми економіки, 13*, 431-434. <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/86.pdf>
- Залунін, М. М. (2020). *Перспективи стабілізації переробної галузі України в умовах розвитку циркулярної економіки* [Дисертація кандидата економічних наук, Класичний приватний університет].
- Зварич, І. Я. (2019). *Парадигма глобальної інклюзивної циркулярної економіки* [Дисертація доктора економічних наук, Тернопільський національний економічний університет].
- Кардаш, О. В., Рубцов, А. Л., Свірко, В. О., & Церковна, О. Г. (2016). Екологічне дизайн-проектування та якість життя. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування, 46*, 63-73.

- Кириченко, О. В., & Пелик, Л. В. (2019). Екоефективність текстильного виробництва. В О. В. Калашник, Х. З. Махмудова, & І. О. Яснолоб (Ред.), *Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва* (с. 259-265). Астроя.
- Кисельова, К. О. (2019). Напрями проектування Fashion-об'єктів з урахуванням екологічного фактору. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрямок: Культурологія*, 30, 179-185.
- Кондакова, В. В. (2019, 18-19 квітня). Аналіз сучасних еко-брендів, що спеціалізуються на виготовленні швейних виробів. В *Наукові розробки молоді на сучасному етапі*, Тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, м. Київ (Т. 1: Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення; с. 51-51). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Корсінов, Р. В., & Ульянов, В. М. (2018, 26-27 квітня). Сучасні аспекти появи етичної моди в fashion-індустрії. В *Наукові розробки молоді на сучасному етапі*, Тези доповідей XVII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів (Т. 1: Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення; с. 165-166). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Кротова, Т., & Давиденко, І. (2018, 20 квітня). Перспективи апсайклінгу автентичного текстилю в дизайні. В *Актуальні проблеми сучасного дизайну*, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ (Т. 1; с. 223-226). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Кучеренко, С. В., Будащ, Ю. О., Плаван, В. П., & Литвинова, О. І. (2016). Одержання та властивості нетканних матеріалів із волокнистих відходів. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Технічні науки*, 4, 99-106.
- Новосад, І. В. (2018). *Правове регулювання модної індустрії в Україні* [Магістерська робота, Український католицький університет]. http://www.er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1385/Novosad_%20Pravove%20rehulivannia%20modnoi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Осадча, А. М. (2018). Удосконалення дизайн-проекування одягу. *Народознавчі зошити*, 3(141), 731-737.
- Плюта, О. А. (2018). Право інтелектуальної власності індустрії моди в структурі українського законодавства. *Соціально-гуманітарний вісник*, 20-21, 99-103.
- Поліщук, К. О. (2018). Інноваційні процеси в екологізації моди та дизайну одягу XXI століття. Проблеми та перспективи. *Гілея: науковий вісник* 139(2), 142-147.
- Попович, В. В. (2012). Поводження із твердими побутовими відходами (вітчизняний та зарубіжний контекст). *Комунальне господарство міст*, 105, 476-481.
- Смоляр, О. В. (2011). Екологічний дизайн в контексті модних інновацій та діяльності дизайнерів одягу XX–XXI століття. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 25, 162-169.
- Старчак, М. Г. (2019, 18-19 квітня). Шляхи подовження «життєвого» циклу чоловічого піджака. В *Наукові розробки молоді на сучасному етапі*, Тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, м. Київ (Т. 1: Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення; с. 43-44). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Стефуришина, Ю. Р., & Білик, А. А. (2019). Вторинна сировина та її відображення в творчості сучасних художників і дизайнерів. *Молодий вчений*, 7(71), 95-98. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-7-71-21>
- Устенко, Т. А. (2019, 18-19 квітня). Екологічний дизайн та виробництво одягу з використанням вторинної сировини. В *Наукові розробки молоді на сучасному етапі*, Тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, м. Київ (Т. 3: Економіка інноваційної діяльності підприємств; с. 649-650). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Филюк, Г. М., & Єрофеев, А. В. (2017). Сучасні тенденції, проблеми та перспективи розвитку текстильних підприємств України. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*, 22(12), 169-174.
- Чоні, П. В., & Давиденко, І. В. (2016, 28-29 квітня). Адаптація композиційних засобів гармонізації авангардного костюма до сучасних підходів створення образу. В *Наукові розробки молоді на сучасному етапі*, Тези доповідей XV Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, м. Київ (Т. 1: Нові наукомісткі технології виробництва матеріалів, виробів широкого вжитку та спеціального призначення; с. 183). Київський національний університет технологій та дизайну.
- Чупріна, Н. В. (2013). Енергозберігаючі технології екодизайну у створенні сучасного одягу як продукту індустрії моди. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*, 6, 245-253.
- Шандренко, О. М., & Дубас, Х. О. (2019). Екодизайн у fashion індустрії XXI століття. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*, 2, 58-63.
- Vets, T., Navolska, L., & Pashkevich, K. (2017). Analysis of sustainability and environmental friendliness concepts in the modern fashion industry. *Theory and Practice of Design*, 11, 18-31. <https://doi.org/10.18372/2415-8151.11.11858>

References

- Abramova, O., Yezhova, O., Chystiakova, L., & Kudrevych, I. (2020). Dydzain-Proiektuvannia Avtorskoi Kolektsii Odiahu z Vykorystanniam Tekhniky Pechvork [Designing of the Author's Fashion Collection Using Patchwork Techniques]. *Art and Design, 1*, 28-40. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.1.2> [in Ukrainian].
- Choni, P., & Davydenko, I. (2016, April 28-29). Adaptatsiia Kompozytsiinykh Zasobiv Harmonizatsii Avanhardnoho Kostiuma do Suchasnykh Pidkhodiv Stvorennia Obrazu [Adaptation of Compositional Means of Harmonisation of Avant-Garde Costume to Modern Approaches to Image Creation]. In *Naukovi Rozrobky Molodi na Suchasnomu Etapi*, Abstracts of the 15th All-Ukrainian Scientific Conference, Kyiv (Vol. 1; p. 183). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Chouprina, N. (2013). Enerhozberihaiuchi Tekhnolohii Ekodyzainu u Stvorenni Suchasnoho Odiahu yak Produktu Industrii Mody [Energy-Saving Ecodesign Technologies in the Creation of Modern Clothing as a Product of the Fashion Industry]. *Visnyk Kyivskoho Natsionalnoho Universytetu Tekhnolohii ta Dydzainu [Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design]*, 6, 245-253 [in Ukrainian].
- Derman, L. (2015). Filosofs'kyi ta Sotsiokulturnyi Analiz Problem Rozvytku NTR v Proektnii Dialnosti Dydzaineriv Odiahu XX-XXI Stolittia [The Philosophical and Socio-Cultural Analysis of the Problems of STR in Project Activities of Clothing Designers of the 20th-21st Century]. *Hileia: Naukovyi Visnyk [Hileya: Scientific Bulletin]*, 92, 211-215 [in Ukrainian].
- Fyliuk, H., & Yerofeiev, A. (2017). Suchasni Tendentsii, Problemy ta Perspektyvy Rozvytku Tekstylnykh Pidpriemstv Ukrainy [Modern Trends, Problems and Development Prospects of Ukrainian Textile Enterprises]. *Visnyk Odeskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii: Ekonomika [Odesa National University Herald. Series: Economy]*, 22(12), 169-174 [in Ukrainian].
- Kardash, O., Rubtsov, A., Svirko, V., & Tserkovna, O. (2016). Ekolohichne Dydzain-Proiektuvannia ta Yakist Zhyttia [Ecological Planning Design and Quality of Life]. *Suchasni Problemy Arkhitektury ta Mistobuduvannia [Modern Problems of Architecture and Urban Planning]*, 46, 63-73 [in Ukrainian].
- Kondakova, V. (2019, April 18-19). Analiz Suchasnykh Eko-Brendiv, shcho Spetsializuiutsia na Vyhotovlenni Shveinykh Vyrobov [Analysis of Modern Eco-Brands Specialising in the Manufacture of Garments]. In *Naukovi Rozrobky Molodi na Suchasnomu Etapi*, Abstracts of the 18th All-Ukrainian Scientific Conference, Kyiv (Vol. 1; pp. 51-51). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Korsinov, R., & Ulianchuk, V. (2018, April 26-27). Suchasni Aspekty Poiavy Etychnoi Mody v Fashion-Industrii [Modern Aspects of the Emergence of Ethical Fashion in the Fashion Industry]. In *Naukovi Rozrobky Molodi na Suchasnomu Etapi*, Abstracts of the 17th All-Ukrainian Scientific Conference, Kyiv (Vol. 1; pp. 165-166). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Krotova, T., & Davydenko, I. (2018, April 20). Perspektyvy Apsaiklinhu Avtentychnoho Tekstyliu v Dydzaini [Prospects of Upcycling of Authentic Textiles in the Design]. In *Aktualni Problemy Suchasnoho Dydzainu*, Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, Kyiv (Vol. 1; pp. 223-226). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Kucherenko, Ye., Budash, Yu., Plavan, V., & Lytvynova, O. (2016). Oderzhannia ta Vlastyvosti Netkanykh Materialiv iz Voloknystykh Vidkhodiv [Obtaining and Properties of Non-Woven Material from Fibrous Waste]. *Visnyk Kyivskoho Natsionalnoho Universytetu Tekhnolohii ta Dydzainu. Serii: Tekhnichni Nauky [Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. Technical Science Series]*, 4, 99-106 [in Ukrainian].
- Kyrychenko, O., & Pelyk, L. (2019). Ekoefektyvnist Tekstylnoho Vyrobnystva [Eco-Efficiency of Textile Production]. In O. Kalashnyk, Kh. Makhmudova, & I. Yasnolob (Eds.), *Ekonomichnyi, Orhanizatsiyni ta Pravovyi Mekhanizm Pidtrymky i Rozvytku Pidpriemnytstva [Economic, Organizational and Legal Mechanism of Support and Development of Entrepreneurship]* (pp. 259-265). Astraia [in Ukrainian].
- Kyselova, K. (2019). Napriamy Proiektuvannia Fashion-Obiektiv z Urakhuvanniam Ekolohichnoho Faktoru [Directions of Designing Fashion Objects Taking into Account the Environmental Factor]. *Ukrainska Kultura: Mynule, Suchasne, Shliakhy Rozvytku. Napriam: Kulturolohiia [Ukrainian Culture: Past, Modern and Ways of Development. Branch]*, 30, 179-185 [in Ukrainian].
- Novosad, I. (2018). *Pravove Rehuliuвання Modnoi Industrii v Ukraini [Legal Regulation of the Fashion Industry in Ukraine]* [Master Thesis, Ukrainian Catholic University]. http://www.er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1385/Novosad_%20Pravove%20rehuliuвання%20modnoi.pdf?sequence=1&isAllowed=y [in Ukrainian].
- Osadcha, A. (2018). Udoskonalennia Dydzain-Proiektuvannia Odiahu [Improvement of Garment Designing]. *Narodoznavchi Zoshyty [The Ethnology Notebooks]*, 3(141), 731-737 [in Ukrainian].
- Pliuta, O. (2018). Pravo Intelektualnoi Vlasnosti Industrii Mody v Strukturi Ukrainskoho Zakonodavstva [Intellectual Property Law of the Fashion Industry in the Structure of Ukrainian Legislation]. *Sotsialno-Humanitarnyi Visnyk [Socio-Humanitarian Bulletin]*, 20-21, 99-103 [in Ukrainian].

- Polishchuk, K. (2018). Innovatsiini Protsesy v Ekolohizatsii Mody Ta Dyzainu Odiahu XXI Stolittia. Problemy ta Perspektyvy [Innovative Processes in the Ecologisation of Fashion and Design of Clothing of the 21st Century. Problems and Prospects]. *Hileia: Naukovyi Visnyk [Hileya: Scientific Bulletin]*, 139(2), 142-147 [in Ukrainian].
- Popovych, V. (2012). Povodzhennia iz Tverdomy Pobutovymy Vidkhodamy (Vitchyzniani ta Zarubizhnyi Kontekst) [Solid Waste Management (Domestic and Foreign Context)]. *Komunalne Hospodarstvo Mist [Municipal Utilities]*, 105, 476-481 [in Ukrainian].
- Shandrenko, O., & Dubas, Kh. (2019). Ekodyzain u Fashion Industrii XXI Stolittia [Ecodesign in the Fashion Industry of the 21st Century]. *Mizhnarodnyi Naukovyi Zhurnal "Internauka" [International Scientific Journal "Internauka"]*, 2, 58-63 [in Ukrainian].
- Smoliar, O. (2011). Ekolohichniy Dyzaïn v Konteksti Modnykh Innovatsii ta Diialnosti Dyzaïneriv Odiahu XX-XXI Stolittia [Ecological Design in the Context of Fashion Innovations and Activities of Clothing Designers of the 20th-21st Centuries]. *Visnyk KNUKіM. Serii: Mystetstvoznavstvo [Bulletin of KNUKіM. Series in Arts]*, 25, 162-169 [in Ukrainian].
- Starchak, M. (2019, April 18-19). Shliakhy Podovzhennia "Zhyttievoho" Tsyklu Cholovichoho Pidzhaka [Ways to Extend the "Life" Cycle of a Men's Jacket]. In *Naukovi Rozrobky Molodi na Suchasnomu Etapi*, Abstracts of the 18th All-Ukrainian Scientific Conference, Kyiv (Vol. 1; pp. 43-44). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Stefuryshyna, Yu., & Bilyk, A. (2019). Vtorynna Syrovyna ta Yii Vidobrazhennia v Tvorchosti Suchasnykh Khudozhnykiv i Dyzaïneriv [Recyclable Material and Its Reflection in the Creativity of Modern Artists and Designers]. *Molodyi Vchenyi [Young Scientist]*, 7(71), 95-98. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-7-71-21> [in Ukrainian].
- Ustenko, T. (2019, April 18-19). Ekolohichniy Dyzaïn ta Vyrobnytstvo Odiahu z Vykorystanniam Vtorynnoi Syrovyny [Ecological Design and Production of Clothing Using Secondary Raw Materials]. In *Naukovi Rozrobky Molodi na Suchasnomu Etapi*, Abstracts of the 18th All-Ukrainian Scientific Conference, Kyiv (Vol. 3; pp. 649-650). Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Vasylenko, V. (2015, April 23-24). Vyznachennia Fizychnykh Vlastyvopei Novykh Kompozytsiinykh Tekstylnykh Materialiv z Vykorystanniam Bavovniannykh Voloknystykh Vidkhodiv [Investigation of Physical Properties of New Composite Materials Based on Regenerated Cotton Fibers]. B *Pryrodnychi ta Humanitarni Nauky. Aktualni Pytannia*, Abstracts of the 8th All-Ukrainian Student Scientific and Technical Conference, Ternopil (Vol. 1; pp. 299-300). Ternopil Ivan Puluj National Technical University [in Ukrainian].
- Veklich, A., Koryakina, A., & Pashkevich, K. (2020, April 1-3). Sustainable Fashion kak Novyi Trend v Feshn-Industrii [Sustainable Fashion as a New Trend in the Fashion Industry]. In *Conferința Tehnico-Științifică a Studenților, Masteranzilor și Doctoranzilor [The Technical Scientific Conference of Undergraduate, Master and PhD Students]*, Chisinau, Republic of Moldova (pp. 374-377). Technical University of Moldova [in Russian].
- Vets, T., Navolska, L., & Pashkevich, K. (2017). Analysis of Sustainability and Environmental Friendliness Concepts in the Modern Fashion Industry. *Theory and Practice of Design*, 11, 18-31. <https://doi.org/10.18372/2415-8151.11.11858>
- Yelina, T., Dzykovich, T., & Halavska, L. (2019, June 5-6). Shliakhy Vyrishennia Problemy Vtorynnoi Pererobky Priazhi z Verkhnikh Trykotazhnykh Vyrobiv [Ways to Solve the Problem of Recycling Yarn from the Upper Knitwear]. In *Stan i Perspektyvy Rozvytku Khimichnoi, Kharchovoi ta Parfumerno-Kosmetychnoi Haluzei Promyslovosti*, Proceedings of the 3rd All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, Kherson (pp. 28-29). Kherson National Technical University [in Ukrainian].
- Zalunin, M. (2020). *Perspektyvy Stabilizatsii Pererobnoi Haluzi Ukrainy v Umovakh Rozvytku Tsyrukuliarnoi Ekonomiky [Prospects for Stabilisation of the Processing Industry of Ukraine in the Conditions of Development of Circular Economy]* [PhD Dissertation, Classical Private University] [in Ukrainian].
- Zhuchenko, A. (2016). Poniattia Staloho Rozvytku v Suchasni Ekonomitsi [The Concept of Sustainable Development in Modern Economy]. *Hlobalni ta Natsionalni Problemy Ekonomiky [Global and National Problems of Economy]*, 13, 431-434. <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/86.pdf> [in Ukrainian].
- Zvorych, I. (2019). *Paradyhma Hlobalnoi Inkliuzyvnoi Tsyrukuliarnoi Ekonomiky [The Paradigm of a Global Inclusive Circular Economy]* [Doctoral Dissertation, Ternopil National Economic University] [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 01.11.2021

**УСТОЙЧИВАЯ МОДА
КАК ПРЕДМЕТ НАУЧНЫХ
ИССЛЕДОВАНИЙ**

Походенко Екатерина Романовна
*Аспирантка,
Киевский национальный университет
культуры и искусств,
Киев, Украина*

Целью статьи является анализ устойчивой моды как предмета научных исследований в отечественной научной литературе. Принципы устойчивости нуждаются в научном обосновании их связи с производством и эксплуатацией одежды. Методология и подходы. На первом этапе исследования проанализированы отечественные источники по теме устойчивости в моде за последние 10 лет, на втором — синтезированы источники по группам в соответствии с отраслями в контексте устойчивой моды. Научная новизна. Впервые проанализированы и систематизированы украинские научные источники в контексте устойчивой моды по разным отраслям, таким как дизайн, искусствоведение, экология, технологии и переработка, экономика, культурология и право, выявлены основные направления опубликованных исследований. Выводы. Устойчивость в моде — междисциплинарный вопрос, поэтому следует изучать эту проблему в смежных отраслях, непосредственно влияющих на моду и, соответственно, на процесс проектирования, производства, эстетику модных изделий, а также поведение потребителей в контексте эксплуатации и утилизации модных изделий. Современное состояние производства и потребления модных товаров имеет негативные экологические, экономические, правовые, социопсихологические и нравственные последствия. Введение принципов устойчивости в производство и потребление модных товаров является одним из способов решения проблем, вызванных вышеперечисленными последствиями. Означены неосвоенные вопросы как поле для дальнейших исследований: интеграция принципов устойчивости в дизайн, искусствоведение и эстетику моды. Введение принципов устойчивости в моду актуализирует новое видение проектирования одежды, а результаты исследования будут способствовать разработке новых интегративных технологий дизайна.

Ключевые слова: устойчивая мода; устойчивый дизайн; устойчивые дизайн-технологии; эстетика устойчивости; принципы устойчивости; повторное использование

**SUSTAINABLE FASHION
AS A SUBJECT OF SCIENTIFIC
RESEARCH**

Kateryna Pokhodenko
*PhD student,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine*

The purpose of the article is to analyse sustainable fashion as a subject of scientific research in the Ukrainian scientific literature. The principles of sustainability require scientific justification of their connection with the manufacturing and use of clothing. Research methodology and approaches. The first stage is to analyse domestic sources on sustainability in fashion over the past 10 years, and the second stage consists in synthesising the sources by groups according to the areas in the context of sustainable fashion. Scientific novelty. For the first time, Ukrainian scientific sources are analysed and systematised in the context of sustainable fashion in various fields, such as design, art studies, ecology, technology and recycling, economics, cultural studies, and law, and the main directions of the published studies are identified. Conclusions. Sustainability in fashion is an interdisciplinary issue and, therefore, should be studied in related industries that directly affect fashion and, accordingly, the process of design, production, aesthetics of fashion products, as well as consumer behaviour in the context of the use and recycling of fashion products. The current state of production and consumption of fashion products has negative environmental, economic, legal, social-psychological, and ethical consequences. The introduction of the principles of sustainability in the production and consumption of fashion products is one of the ways to solve the problems caused by the above consequences. The article identifies the issues that remain uncovered as a field for further research: integration of sustainability principles into design, art studies, and fashion aesthetics. The introduction of sustainability principles into fashion actualises a new vision of clothing design, and the results of the study will contribute to the development of new sustainable integrative design technologies.

Keywords: sustainable fashion; sustainable design; sustainable design technologies; aesthetics of sustainability; sustainability principles; recycling

